

Kenneth Bratland

Om ”Størkajorda” på Sætre og folket der

Bilde av høying på Sætre omkring 1930. Bak til venstre skimter vi husene på Sætre (bnr. 4), ”Størkajorda”. Våningshuset er til høyre for løen. Midt på bildet er tunet til Sætre (bnr. 1), Hornegården.

Sætre ble i eldre tid regnet som en fjellgård. Opprinnelig har nok Sætre vært en støl for gårdene i Hordvik eller Tellevik. Den første leilendingen som er nevnt på Sætre var Fabian i 1563. Da var Sætre en enbølt gård. Omkring 1620 ble Sætre delt i to gårdsbruk. I 1812 fikk gården enda et gårdsbruk. Den siste delingen av Sætre var i 1845. Da ble Sætre (bnr. 4) utskilt fra Sætre (bnr. 3). Bruk 4 ble kalt Liene, men fikk senere benevnelsen ”Størkajorda” eller ”Tinajorda”.

Den første gårdbrukeren på ”Størkajorda” var Askild Knutsen Midtre Hordvik f.

1814 d. 1896, Han satt med bruket fra 1845 til 1854. Den neste gårdbrukeren var Ole Larsen Tuft f. 1821 d. 1914. Han hadde skjøte på gårdsbruket mellom 1854 og 1901. I 1865 hadde Ole og familien en besetning på 8 storfe og 25 sauer, mens utsæden var på 2 tønner havre og 2 tønner poteter. I 1875 hadde de 1 hest, 6 kyr, 1 kalv, 18 sauer og 1 gris, mens utsæden var på 2 ½ tønne havre og 4 tønner poteter. Dermed vet vi at størrelsen på "Størkajorda" var omtrent det samme som et middels Åsanebruk.

Fra Meland til Sætre

I 1901 ble gården solgt til Størk Sjursen Meland. Før Størk kom til Sætre eide og drev han Bjørnestad (bnr. 3) i perioden 1869 -1885 og Moldekleiv (bnr. 9) i Meland i årene mellom 1885 og 1899. I tillegg til å være gårdbruker arbeidet Størk som lærer i Meland. Fra 1862 var han lærer i skolekretsen Håtuft, Lillebergen og Espetveit. Fra 1874 var han lærer i Brakstad skolekrets i stedet for Håtuft. I 1886 søkte han avskjed som lærer, men fortsatte som gårdbruker. Størk var av den "gamle skole" som mente at det var en synd å bli avfotografert. Dermed finnes det ikke bilde av ham. Hans kone Kari var derimot av en annen oppfatning. Hun lot seg nemlig avfotografere med et barnebarn. Begrepet "Størkajorda" kommer fra Størk som bosatte seg her med familien i enten 1899 eller 1900.

Bilde av Karen Bjørnestad, f. Fosse (1876-1959). Utlån: Elsa Tuft

Ved folketellingen 3. desember 1900 bodde Størk og Kari på Sætre (bnr. 4) med barna Berta Oline, Anna, Marta og Jørgen. Dessuten hadde de pleiesønnen Alfred. Det var da opplyst at Størk var pensjonert lærer. De bodde i samme hus som gårdbruker Ole Larsen, hans kone Gjertine Larsdtr. og datteren Ingeborg Olsdtr. I 1901 solgte Ole Larsen gårdsbruket sitt til Størk. Etter at Størk døde i juli 1911 overtok sønnen Sjur Martin gårdsbruket, selv om det formelt sett var moren Kari som satt med skjøte på gården. Først etter at hun var død fikk sønnen Sjur Martin skifteskjøte på gården i 1913.

Bilde: Kari Sjursdtr. Meland, f. Bjørnstad (1850-1912) med barnebarnet Gunhild Konstanse Bjørnstad (1899-1987). Utlån: Judith Andersen

Slektsoversikt:

Størk Sjursen Meland f. 1842 på Voss d. 1911 g. 1869 m. **Kari Sjursdtr. Bjørnstad** f. 1850 i Meland d. 1912. Størk var sønn til Sjur Jonsen og Kari Størksdtr. Meland på Voss. Kari var datter til Sjur Jakobsen og Anna Olsdtr. Bjørnstad i Meland.

Barn:

- a. Kristina Bertina f. 1870 på Bjørnstad i Meland d. 1870 på Bjørnstad i Meland
- b. Kristina Andrina f. 1871 på Bjørnstad d. 1957 g. 1896 m. Peder Ludvig Sudmann f. 1872 d. 1927. Bosted: Tellevik (bnr. 17) og Bergen
- c. Sjur Martin f. 1874 på Bjørnstad d. 1935, se nedenfor
- d. Bertine f. 1876 på Bjørnstad d. 1963 g. 1900 m. Nils Nilsen Kvamme f. 1870 d. 1936. Bosted: Salhus (andre) og Rikstad på Radøy
- e. Johanna f. 1878 på Bjørnstad d. 1955 g. 1901 m. Fredrik Kristiansen Fosse f. 1879 d. 1972. Bosted: Laksevåg
- f. Karl f. 1880 på Bjørnstad d. 1968 g. 1904 m. Berta Marie Monsdtr. Sætre (bnr. 3) f. 1880 d. 1944. Bosted: Bergen og Haugland i Arna
- g. Johanne Sofie f. 1883 på Bjørnstad d. 1947 g. 1906 m. Nils Johan Knutsen

Mosevoll f. 1881 d. 1951. Bosted: Bergen og Tertnes (bnr. 78)
h. Berta Oline f. 1885 på Moldekleiv i Meland d. 1989. Bosted: Jondal
i. Anna f. 1887 på Moldekleiv d. 1957. Bosted: Nesttun i Fana og Bergen
j. Marta f. 1889 på Moldekleiv d. 1889 på Moldekleiv i Meland
k. Dødfødt barn 1890 på Moldekleiv
l. Marta f. 1891 på Moldekleiv d. 1972 g. 1917 m. Anton Kristoffer Andersen f. 1893 d. 1981. Bosted: Kalandseid i Fana
m. Jørgen f. 1895 på Moldekleiv d. 1954 g. 1934 m. Kornelia Karlsen f. 1887 d. 1974. Bosted: Bergen

Pleiebarn:

Alfred Olsen f. 1895 i Bergen, nevnt 1900 på Sætre

Sjur Martin Størksen Bjørnstad (Sætre bnr. 4) f. 1874 i Meland, d. 1935 g. 1897 m. **Karen Kristiansdtr. Fosse** f. 1876 i Lindås, d. 1959 i Tellevik. Hun var datter til Kristian Knutsen og Gunhild Larsdtr. Ytre Fosse i Lindås.

Barn:

a. Sigurd Kristoffer f. 1898 i Bergen d. 1981 g. 1926 m. Ruth Ellida Edvardsen f. 1901 d. 1990. Bosted: Midtre Hordvik (bnr. 22)
b. Gunhild Konstanse f. 1899 på Bjørnstad i Meland d. 1987 g. 1922 m. Adolf Joakim Lund f. 1896 d. 1936. Bosted: Ervik (bnr. 21)
c. Knut f. 1901 i Bergen d. 1916 på Sætre
d. Karl Martin f. 1906 i Bergen d. 1987. Bosted: Tellevik
e. Bernhard Kristoffer f. 1912 på Sætre d. 1930 ved drukning. Bosted: Teigland
f. Olav Dagfinn f. 1915 på Sætre d. 1921 på Sætre

Pleiebarn:

a. Lilly f. 1922 i Bergen d. 2002 g. 1947 m. Malvin Sævrøy f. 1924. Bosted: Sævrøy i Austrheim. Lilly var datter til Fridtjof Grøvlen og Lilly Rødseth.

Sjur Martin var ”kjører” i Bergen før han ble gårdbruker på Sætre i 1911. Etter at Sjur Martin døde i 1935 klarte ikke enken Karen å drive gården alene. I 1936 ble gården derfor solgt på auksjon. Da ble gården kjøpt av Johannes Horne som fra før av eide og bodde på Sætre (bnr. 1). Fra den tid av ble de to gårdsbrukene drevet som ett. Våningshuset til ”Størkajorda” ble revet før krigen, mens fjøset fremdeles står.

Fra ”Størkajorda” til Tellevik

Etter at gården ble solgt i 1936 flyttet Karen og sønnen Karl Martin til Tellevik. De bodde på ”Gamlegården” i Tellevik. Den hørte til Tellevik (bnr. 2) og det var

*"Gamlegården"
i Tellevik.
(bnr. 2). Bildet
er tatt i 1936 og
er utlånt av
Marita
Landsvik*

Helge og Elen Marie Askvik som eide den frem til 1952. Etter 1952 overtok Ivar og Valborg Askvik bruksnummer 2 i Tellevik. Karens barnebarn, Karen M. Fjeldstad, forteller at bestemoren var en aktiv person. Hun hjalp til med gårdsarbeid i Tellevik. Dessuten deltok hun aktivt i foreningslivet i bygden, blant annet i misjonsforeningen "gamleforeningen". Karen var også flink med håndarbeid. Hun både vevde, strikket og kardedet. Det var ikke få ganger hun satt ved rokken. Mye av hennes håndarbeidsprodukter gikk til familien og til foreningene i bygden. Som bestemor flest var hun en godt likt bestemor. Hun hadde et stort spiskammers og fra dette vanket det ofte noe godt når barnebarna kom på besøk. I november 1959 døde Karen Bjørnstad i Tellevik.

Sønnen Karl Martin Bjørnstad var steinarbeider. Dessuten drev han entreprenørvirksomhet sammen med Morten Fredriksen. De drev med utskytning av boligtomter, gravde brønner og arbeidet litt med vei. Broren Sigurd Bjørnstad arbeidet på veianlegg i statlig regi, blant annet veien mellom Knarvik og Leknes i Lindås. Etter at moren døde fortsatte Karl Martin å bo på "Gamlegården". Her bodde han til omkring 1985, da han flyttet på sykehjem. I november 1987 døde Karl Martin.

Litteratur og kilder:

Bratland, Kenneth: Åsane – i fortid og nåtid II (2008)

Digitalarkivet

Fyllingsnes, Frode: Åsane – i fortid og nåtid I (2007)

Kleiveland, Geir med flere: Gard og ætt i Meland I-III (2004)